

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-2-104 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 08-69/1126-442
Karar Tarihi : 4.12.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : E. Ebru ÖZTÜRK, Hüseyin ORMAN

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20 : - Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcileri: Dr. Aydın ÖZTUNALI, Av. Zeynep ÜNALAN
Turan Güneş Bulvarı, 63/1, Yıldız / Ankara

D. TARAFLAR

20 : - Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yakacık Yolu, No: 111, Kartal / İstanbul

- Chemfeed Ltd.
Priory Works, Tonbride, Kent TN11 0QL, İNGİLTERE

- İdeal Makine Endüstri Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
İnkılap Mah., Cumhuriyet Cad. No:13, 34768,
Ümraniye / İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU:** Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, Chemfeed Ltd. tarafından temsilci olarak atandığı ürün ve sistemlerle ilgili satış haklarının bir kısmını İdeal Makine Endüstri Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.'ne kullandırılmasına yönelik "Temsilcilik ve Distribütörlük Sözleşmesi"ne muafiyet tanınması talebi.

40 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 30.5.2008 tarih, 3400 sayı ile giren ve eksiklikleri en son 18.11.2008 tarih, 7609 sayılı yazı ile tamamlanan bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ile 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 27.11.2008 tarih, 2008-2-104/MM-08-EÖ sayılı Ön İnceleme Raporu, 28.11.2008 tarih, REK.0.06.00.00-130/397 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-69 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda; Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, Chemfeed Ltd. tarafından temsilci olarak atandığı ürün ve sistemlerle ilgili satış haklarının bir kısmını İdeal Makine Endüstri Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.'ne kullandırılmasına yönelik "Temsilcilik ve Distribütörlük Sözleşmesi"nin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili İşlem ve Taraflar

H.1.1. İşlemin Niteliği

Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Siemens), su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemlerine ilişkin ürünler konusunda Türkiye’de Chemfeed Ltd. (Chemfeed) şirketinin münhasır bayisidir. Ancak söz konusu ürünler, Siemens’in faaliyet gösterdiği su, atık su arıtma tesisleri işlerinin küçük bir kısmını oluşturduğundan, Siemens bu alanda faaliyet göstermek istememekte, söz konusu ürünlere ilişkin olarak İdeal Makine Endüstri Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.’ye (İdeal Makine) Türkiye sınırları içerisinde faaliyet göstermeye yönelik distribütörlük hakkı vermeyi amaçlamaktadır. Taraflar bu amaçla aralarında “Temsilcilik ve Distribütörlük Sözleşmesi” (Sözleşme) akdetmişlerdir. İdeal Makine’ye tanınan distribütörlük hakkı münhasır nitelik taşımamaktadır; Siemens de sözleşmeye konu olan ürünlerin satışını Türkiye’de gerçekleştirebilecektir.

Sözleşmenin temel hükümleri aşağıda özetlenmektedir:

- Sözleşme’nin 1.1. maddesinde sözleşmenin konusunun Siemens’in İdeal Makine’ye su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemlerine ilişkin sipariş almaya yönelik temsilcilik hakkı kullanma iznini verdiği ve anılan ürünlere ilişkin İdeal Makine’nin Türkiye sınırları içerisinde müşterilerden doğrudan sipariş alabileceği ve bu ürünleri müşterilere doğrudan satabileceği ifade edilmektedir. Ancak Sözleşme’nin 1.4. maddesine göre gerek Siemens’in, gerekse İdeal Makine’nin anılan ürünlere ilişkin siparişleri kabul etme zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Sözleşme’de İdeal Makine’nin Siemens tarafından açıkça onay verilmediği müddetçe Siemens hesabına yükümlülük altına giremeyeceği ve taahhütte bulunamayacağı (madde 1.5), İdeal Makine’nin bağımsız hareket edeceği, İdeal Makine ile Siemens arasında herhangi bir işveren/işçi ilişkisi veya ortak girişim ilişkisi tesis edilmeyeceği ifadesi yer almaktadır (madde 1.6).
- Sözleşme’nin 9.3. maddesinde İdeal Makine’nin ürün satış fiyatlarını ve şartlarını kendisinin belirleyebileceği ifade edilmektedir.
- Sözleşme’nin 13. maddesinde “Rekabet Etmeme” yükümlülüğü düzenlenmektedir. Anılan maddede, İdeal Makine’nin Siemens’in yazılı onayını önceden almadan (madde 13.1) sözleşme konusu ürünleri veya onların herhangi bir kısmını kopyalamayacağı (13.1.1), anılan ürünlerle veya ürünlerin bir kısmıyla doğrudan veya dolaylı olarak rekabet eden ürünleri geliştirmeyeceği, üretmeyeceği, dağıtmayacağı ve bu ürünlere ilişkin aracılık yapmayacağı (13.1.2), bahse konu ürünlere entegre edilecek veya birleştirilecek ürünler olan ürünleri üretmeyeceği veya satın almayacağı (13.1.3), söz konusu ürünleri Türkiye sınırları dışında tanıtmayacağı, satmak üzere çağrıda bulunmayacağı, pazarlık yapmayacağı ya da satmayacağı (madde 13.2) ifade edilmektedir. Ancak aynı maddede (madde 13.2) söz konusu hükmün İdeal Makine’nin Türkiye sınırları dışında pasif satışlar yapmasına getirilen bir yasak olarak yorumlanamayacağı belirtilmektedir.

Bildirim formunda rekabet etmeme hükmünün süresinin Sözleşme’nin süresine (madde 20)¹ paralel olarak 5 yıl olduğu ifade edilmektedir. İdeal Makine’nin ülke dışına aktif

¹ 20. maddede Sözleşme’nin süresinin taraflarca imzalanmasından itibaren 5 yıl olarak belirlendiği ifade edilmektedir.

100 satış yapmasının yasaklanmasının gerekçesi ise “ürünlerin ihracatının yapılmasının İdeal Makine'nin gümrük ve ticaret mevzuatını dikkate almasını, ürünlerin nakliyesine ilişkin çeşitli zorlukların aşılmasını, yabancı bir pazarda faaliyet göstermenin gerekeceği tahsilat, lojistik vb. zahmetlere katlanmasını gerektireceği, bunun da İdeal Makine için ciddi bir zaman ve enerji kaybına neden olacağı, sözleşme konusu ürünlerin öncelikli olarak Türkiye’de etkin bir şekilde dağıtılmasının ve İdeal Makine'nin bu alana yoğunlaşmasının hedeflendiği” şeklinde açıklanmaktadır.

H.1.2. Taraflar

H.1.2.1. Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Siemens)

110 Siemens, iletişim sistemleri, otomasyon ve kontrol, enerji üretimi, enerji iletimi ve dağıtımı, elektronik devre elemanları, atık su ve içme suyu arıtma vb. birçok alanda faaliyet göstermektedir. Siemens'in Türkiye’de atık su ve içme suyu arıtma alanındaki faaliyetleri, atık su arıtma tesisi kurmak ve bu tesislerde kullanılan ekipmanların satışı gibi faaliyetlerdir.

Siemens'in hissedarlık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Siemens Hissedarlık Yapısı

Hissedarlar	Hisse Oranı (%)
Siemens AG	99,7
Dr. Nursel Arsel	0,2
Dr. A. Zafer Incecik	0,0
Süleyman İlden	0,0
Oğuz Tezel	0,0
Kaya Tütengil	0,0
Toplam	100

Tablodan da görüleceği üzere Siemens'in en büyük hissedarı Siemens AG'dir. Söz konusu şirketin hisseleri Almanya, Londra, İsviçre ve New York borsalarında işlem görmektedir. Siemens AG, herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından kontrol edilmemektedir. Siemens AG'nin faaliyet gösterdiği iş alanları bilgi ve iletişim, otomasyon ve kontrol, enerji, ulaştırma, medikal, aydınlatma, finansman ve gayrimenkul alanlarından oluşmaktadır.

120 Siemens'in başvuru konusu su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemleri ürünlerine ilişkin Türkiye cirosu (.....) Avro'dur. Siemens'in pazara yeni giriş yaptığı ve geçmiş yıllarda bir paya sahip olmadığı bildirilmektedir.

H.1.2.2. Chemfeed Ltd. (Chemfeed)

Chemfeed, kimyasal dozaj sistemleri ve dezenfeksiyon ekipmanları alanında faaliyet göstermektedir. Söz konusu şirket Amerika merkezli USFilter şirketinin bünyesinde iken, USFilter'in Siemens AG tarafından devralınması ile Siemens AG'nin iştiraki haline gelmiştir. Dolayısıyla Chemfeed ve Siemens, ekonomik birlik içerisinde yer almaktadır.

Chemfeed'in su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemlerine ilişkin yıllık cirosu yaklaşık (.....) Avro'dur.

H.1.2.3. İdeal Makine Endüstri Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (İdeal Makine)

130 İdeal Makine, dozaj pompaları, oksijen ve azot jeneratörleri, seviye ve basınç sensörlerinin satışı ve bu ürünlere ilişkin servis hizmetleri alanında faaliyet göstermektedir. İdeal Makine'nin hissedarları %50'şer hisse oranı ile Ercan Akbaş ve Alpaslan Tekin'dir.

H.2. İlgili Pazar

H.2.1. İlgili Ürün Pazarı

140 Bildirim konusu işlem su arıtma ve atık su tesislerinde kullanılan su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemlerine ilişkindir. Su arıtma, içilmesinde, kullanılmasında sakınca bulunan suların içeriğinde bulunan zararlı, kirletici parametrelerinden arındırılarak, suyun kullanıma elverişli hale getirme işlemidir. Atık su arıtma işlemi ise suyun içeriğinde bulunan kirletici maddelerin fiziksel işlemlerle atık sudan alınması amacıyla kullanılan proseslerdir.

Su arıtma ve atık su tesislerinde kullanılan su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemleri aşağıdaki ürünlerden oluşmaktadır:

a) *Otomatik tank değiştirme cihazı*: Klor kaynağı olarak kullanılan tank bataryasının boşalması durumunda boşalan batarya tarafında bulunan motorlu vananın kapatılması ve dolu klor tanklarına sahip olan bataryadaki motorlu vananın açılması sayesinde gaz beslenmesinin devam etmesini sağlar.

b) *Enjektörler*: Klorun suya verilmesini ve uygulama noktasının iletilmesini sağlayan dozlama ekipmanlarının kalbi niteliğindedir.

150 c) *Gaz Klor Dozlama Cihazı*: Gaz klorunun dezenfeksiyon amaçlı suya beslendiği içme suyu arıtma tesislerinde, suya besleyen klor gazının miktarını kontrol etmek amacıyla kullanılır.

d) *Klor Kaçak Detektörü*: Gazların sıcaklık ve konsantrasyonunun ölçümünde kullanılır.

e) *Vakum Regülatörleri*: Basıncı tanklarda depolanan klor gazının basıncını düşürerek vakum yaratılmasını sağlar.

f) *Bakiye Klor Analizörleri*: Klorlanmış, arıtılmış sudaki serbest bakiye klorunun ölçülmesi amacıyla kullanılır.

Bu ürünlerin su ve atık su arıtma sistemlerinde kullanılıyor olması nedeniyle ilgili ürün pazarı “su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemleri pazarı” olarak belirlenmiştir.

160 H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Türkiye sınırları içerisinde ilgili ürün bakımından rekabet şartlarının farklılaşmasına neden olacak bir unsur bulunmaması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

H.3. Değerlendirme

H.3.1.Sözleşme'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Değerlendirilmesi

170 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları yasaklamaktadır.

Bildirim formundaki beyanlar ve ilgili sözleşme incelendiğinde Siemens'in su arıtma, ölçüm, kontrol ürünleri ve sistemlerini hem üreteceği, hem de satışını gerçekleştireceği, İdeal Makine'nin ise anılan ürünlerin sadece satışını gerçekleştireceği anlaşılmaktadır. Söz konusu iki şirket üst pazar olarak da nitelendirilebilecek üretim pazarında rakip olmamalarına rağmen, alt pazar olarak nitelendirilebilecek dağıtım pazarında birbirine rakip olarak faaliyet gösterecektir.

Bu çerçevede aynı piyasada faaliyet gösteren ve birbirine rakip olan iki teşebbüsün satış haklarının bir kısmının kullanılmasına yönelik olarak akdettikleri bir sözleşmenin

180 rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olacağı ve bu nedenle 4. madde yasağına tabi olacağı; dolayısıyla sözleşmeye Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit verilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

Aşağıda başvuru konusu sözleşmenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olup olmadığı değerlendirilmiştir.

H.3.2. Sözleşmeye İlişkin Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

190 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 2. maddesinde "üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki veya daha fazla teşebbüs belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar"ın Tebliğ kapsamında olduğu ifade edilmektedir. Bu çerçevede, İdeal Makine ve Siemens arasında akdedilen sözleşmenin anılan Tebliğ kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi Siemens sözleşme konusu ürünlerin hem üreticisi hem dağıtıcısı, ancak İdeal Makine bahse konu ürünlerin üreticisi olmayıp sadece dağıtıcısıdır. Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin 5. fıkrasında; rakip teşebbüsler arasında yapılan dikey anlaşmaların anılan Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı; ancak sağlayıcının anlaşma konusu malların hem üreticisi hem de dağıtıcısı olduğu, alıcının ise bu mallarla rekabet eden malların üreticisi değil dağıtıcısı olduğu dikey anlaşmaların Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanacağı ifade edilmektedir. Dolayısıyla incelemeye konu Sözleşme'nin Tebliğ kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

200 Tebliğ'in "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" başlıklı 4. maddesinin (a) bendinde alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesinin anılan sözleşmeleri Tebliğ kapsamından çıkaracağı belirtilmektedir. İdeal Makine ile Siemens arasında akdedilen Sözleşme'nin 9.3. maddesinde alıcı konumunda olan İdeal Makine'nin ürün satış fiyatlarını kendisinin belirleyebileceği ifade edilmektedir. Bu kapsamda ürün satış fiyatına ilişkin hükmün Tebliğ'in anılan hükmüyle bağdaşır olduğu sonucuna varılmıştır.

210 Tebliğ'in 4. maddesinin (b) bendinin 1. fıkrasında alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlamasının Tebliğ kapsamında mümkün olabileceği ifade edilmektedir. Sözleşme'nin "Rekabet Etmeme" başlıklı 13. maddesinde alıcı konumundaki İdeal Makine'nin sözleşme konusu ürünleri Türkiye sınırları dışında tanıtmayacağı, satmak üzere çağrıda bulunmayacağı, pazarlık yapmayacağı ya da satmayacağı (madde 13.2), ancak aynı maddede söz konusu hükmün İdeal Makine'nin Türkiye sınırları dışına pasif satış yapmasına getirilen bir yasak olarak yorumlanamayacağı belirtilmektedir.

220 Bu hükümlerden, İdeal Makine'nin anılan ürünleri aktif olarak yurtdışına satamayacağı, ancak yurtdışındaki müşterilerden bu yönde bir talep gelmesi halinde yurtdışına satış yapmasının önünde bir engel olmadığı anlaşılmaktadır. İdeal Makine'nin aktif olarak satış yapacağı bölge ise Türkiye sınırlarıdır. Söz konusu düzenlemenin Tebliğ'in ilgili hükmüne aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tebliğ'in "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" başlıklı 5. maddesinde ise belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün Tebliğ kapsamında olmadığı ifade edilmektedir. İdeal Makine ve Siemens arasında akdedilen sözleşmede, sözleşme süresince İdeal Makine'nin sözleşme konusu ürünlerle doğrudan veya dolaylı rakip ürünleri üretemeyeceği, dağıtamayacağı ifade edilmektedir. Sözleşme'nin

230 20. maddesine göre sözleşme süresinin sözleşmenin imzalanmasından itibaren beş yıl olduğu anlaşıldığından, rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yılı aşmadığı, bu çerçevede Sözleşme'nin 13. maddesinin, Tebliğ'in 5. maddesine uygun olduğu neticesine varılmıştır.

Sözleşmenin 13. maddesi incelendiğinde İdeal Makine'nin Siemens'in önceden yazılı onayı olmaksızın sözleşme konusu ürünleri üretemeyeceği ifade edilmektedir. Yukarıda yer verilen değerlendirmelerin mevcut duruma göre yapıldığı vurgulanmalıdır. Bu hallerde değişiklik olması, örneğin bu hüküm çerçevesinde İdeal Makine'nin sözleşme konusu ürünleri üretmesi durumunda, tekrar değerlendirme yapılması gerekecektir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde İdeal Makine ile Siemens arasında akdedilen Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu sonucuna varılmıştır.

240 **I. SONUÇ**

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, Chemfeed Ltd. tarafından temsilci olarak atandığı ürün ve sistemlerle ilgili satış haklarının bir kısmını İdeal Makine Endüstri Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.'ne kullandırılmasına yönelik "Temsilcilik ve Distribütörlük Sözleşmesi"nin, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.